

Việt Nam, m t đ t n c đã trên ba m i năm đ c g i là “gi i phóng”, đã yên bình, v y mà ng i dân nghèo nàn c c c.

Theo dõi và tìm hi u v tin t c quê nhà t m y năm qua, nhi u tin đem đ n cho tôi c m th y vui, và cũng quá nhi u tin nghe qua c m th y đau lòng, th t v ng. Việt Nam, m t đ t n c đã trên ba m i năm đ c g i là “gi i phóng”, đã yên bình, v y mà ng i dân nghèo nàn c c c. Đó là tin ghi nh n t n c ngoài. Còn tin t trong n c thì: Việt Nam đã phát tri n nhi u, ng i dân đã có m no, bây gi thi nhau đ h ng th , đ làm giàu.

M y ng i b n v VN (m i năm) ung đúc:

-Anh th v Việt Nam m t l n cho bi t. Tha h mà ăn ch i, h ng th . VN bây gi thay đ i nhi u, c i m h n, kh m khá h n, đ p đ h n, không nh nh ng ngày l m than c c c nh th i 10 năm tr c đ i m i n a đâu.V Việt Nam mà vui ch i...

Qua 13 gi 40 phút, trên m t thân tàu v i ch ng i v a đ ch t đ xoay tr thân mình và ngã l ng ng ch p ch n khi m i m t, chuy n phi c China Airline đ n Đài B c. Trên 300 hành khách, đa s là dân Châu Á, và đông nh t là Việt Nam.

Phi tr ng Taipei trong bu i bình minh lành l nh. Cái l nh t ng đ ng v i Cali c a Hoa K . Không khí thoáng mát. Hít th và c m th y khá tho i mái trong ng i. Th i gian cũng không có nhi u đ th th ng m nhìn. Cũng t t b t và v i vàng theo dòng ng i, cùng nh ng th t c ki m soát đ chuy n đi m t chuy n bay khác.

Viet Nam Airline, v i nh ng ng i cùng quê h ng x s .

Ti p viên hàng không Việt Nam, đã t lâu - t sau 1975 - đ c ti ng là “thi u n c i”. L n v

thăm quê h ng tôi cũng có ý mua vé đi VN Airline cho bi t. D u sau thì cùng chung là Vi t Nam thì đi HKVN cũng là nghĩa c đóng góp cho đ t n c c a mình.

Qua nh ng phút ban đ u g p g , tôi đ ý và có nh n xét r ng: qu các anh ch c a VN Airline h i khó. Khó có nghĩa là c n th n và theo nguyên t c, qui c h n h i thì cũng là đáng đ c hoan nghênh. Tuy nhiên, không h n v y. Khó đây là t o ra nhiều khê, nhi u r c r i đ “ng i ta” (hành khách) ph i e dè ng i các nhân viên.

Ki m soát gi y t , các anh, ch khá là c n th n, đ n đ ch m ch p. Ki m soát hành lý, theo qui đ nh không sai ch y m t lý. Các h ng hàng không khác thì không th y, riêng HKVN thì qui đ nh hành lý xách tay là kích c c a m t cái khung (h p) kh i ch nh t. L n h n là b ch n l i không cho qua – đi qua theo m t l i khác, và r i cũng “l t”, v n cho đi.

M t ng i cùng đi chung khá lạnh l i, lão luy n. Anh đã đi máy bay hà r m, đi kh p các h ng Airline qu c t , v i cái va ly kéo, g n, v a, là hành lý xách tay anh đi kh p các n i không b ch n. Khi qua ngõ VN là anh b ch n l i không cho qua. -Hành lý này quá c qui đ nh, ph i đ c ký g i. M t anh nhân viên VN Airline phán r t là rõ. M i ng i l n l t qua đi, anh l i, đ c m i qua m t qu y khác ch l nh.

Anh c n , anh ph n đ i, anh nói đã đi nhi u h ng hàng không, không bao gi b r c r i nh v y, cũng v i cái va ly xách tay này. HKVN l i qui đ nh khó khăn th ?

M c cho anh phân tr n ph n đ i (thái đ không xin x , năn n), ng i nhân viên v n l nh l ng: Yêu c u anh cho ki n hành lý qua phòng Bên ch gi i quy t. M t vài anh khác đ ng c nh cũng theo anh.

Sau đó, tr c gi phi c c t cánh, các anh cũng có m t đ cùng đi. H i ra, m i ng i m t 10 đô la – không ph i đóng ph t sai qui đ nh, mà là ti n ph i qu y và thông c m. Các anh thông c m hay HKVN thông c m thì không rõ.

Đoàn ng i l n l t lên c a phi c . T i m i c a bên l i đi, các cô ti p viên m c áo dài đ th m đ ng đ soát vé và h ng đ n. V n g ng m t đi m t i nh, uy nghiêm – không có n c i. Các

tiếp viên làm việc như robot ngơ ngác máy. Đúng ra, các “ngơ ngác máy” thì nh tho ng cũng c i, nh ng c i v i m y ng i khác nh : M , Đ i hàn, Mã lai, Nh t...

M t anh b n Vi t ki u M , l ch l m, t ta đây là k “ga lăng” c m chi c vé v a đ a v a nh n m i ng c i - c i c u duyên? – Anh th t v ng, ng n tò te vì b m t (kh ái) khá nghiêm ngh , không c i, ch h t hàm: ông đi theo l i này. Anh t c, th t m t câu (có l) ch có mình tôi đi sau nghe: Đ t m .. chnh.

Khá ch t v t gi a hai hàng gh , tôi tìm s gh cho mình. Và cũng v t v đ đ a, nhét túi hành lý vào m t khoang h c trên m t b cao.

-Bác b hành lý nhanh lên, bao ng i đang ch . M t cô tiếp viên v a nói và cũng giúp tôi gi cái h c cho kh i b t lên.

-Cám n cô. Cô yên l ng b đi.

Ng i vào gh , yên v , tôi c m th y tho i mái nh nhàng. Kh e cái thân khi v a tr i qua nh ng giây phút ch t v t. Nh ng ng i khác còn đang tiếp t c chen chúc, b n r n. Tôi có c h i ng m nhìn, quan sát m y “cô nàng”.

Tiếp viên VN Airline cũng tr đ p – đây là đi u h n nhiên, đâu cũng th . Chi c áo dài màu đ th m cũng làm n i b t gi a m i ng i. Huy hi u là hình đóa hoa sen (ch v i đ ng nét đ n đi u). Hoa sen t ng tr ng cho tinh khi t, thanh nh . M t hình nh mà t x a nay i Vi t Nam ta là t ng tr ng cho Ph t giáo. Bâ gi , có thêm HKVN dùng hình nh hoa sen, có l cũng là Nói lên trong s ch thanh cao. “Trong đ ng gì đ p b ng sen...” Bài h c thu c lòng cho b t c ai... mãi đ n bây gi , tôi v n không quên. Nhìn đóa hoa sen, tôi y nh r ng (ph i) nh đ n quê h ng, vì quê tôi là... Đ ng Tháp.

Ngày tr c - tr c 1975. H i th i VNCH, VN Airline c a Nam Vi t Nam là áo dài xanh (xanh lá cây) và con r ng vàng trên ve c áo. Cũng tha th t, cũng duyên dáng, và nhìn cũng n i ch ng thua gì hình nh c a b y gi . Màu xanh c a d u dàng t i th m, màu xanh c a thanh bình, yên vui, d u r ng quê h ng đ t n c đang th i lo n l c chi n tranh. Và con r ng vàng nho nh hai

bên ve c áo dài đã là n i b t. Đ p...đ p làm sao! V y mà y u m nh. Bây gi , nh i, ch còn là hình nh và nét đ p c a m t th i.

Hôm nay, chi c áo dài màu đ th m v i đóa hoa sen. Hai hình nh v i hai màu s c khá là t ng ph n, nó đang hi n đi n đi kh p n i kh p ch n gi a th i bình. Ôi! D u gì cũng là v đ p. Tôi hân hoan mong tìm nét đ p, nét duyên dáng c a các Airline Stewardess c a đ t n c quê h ng mình.

S p t i gi phi c c t cánh, các ti p viên đ u chỉnh t t ng v trí trong vi c ph c v , l u ý, nh c nh các hành khách trên tàu. Cô ti p viên ng i tr c m t chúng tôi trông kh ái l m. Nàng đ p, nàng tr , nàng cũng duyên qua chi c áo dài truy n th ng Vi t Nam. Có đi u ra v khá nghiêm trang, nghiêm ngh . V m t trang tr ng, không có nét c i, nàng ng i vào gh ế m t mé c a (qua l i) cài th t dây an toàn, đắm chiêu nhìn th ng v phía m i ng i. c gì nàng t i vui lên thì đ p và t o c m tình bi t m y.

T đ ng tôi liên nghĩ đ n v nghiêm trang c a ng i C ng S n – đúng ra là nghiêm ngh - M y anh CS lúc nào cũng t ra nghiêm tr ng tr c m i v n đ . Và vì th mà t cách lúc nào cũng c t ra là nghiêm ngh . Nghiêm ngh đ cho ng i ta n vì? Th ng là nh v y, và đã tr thành cái thói, cái t t tr c m i v n đ , tr c b t k ai. Nghiêm ngh cũng đ ch ng t là “ta đây” hay l m, gi i l m, quan tr ng l m, tr c nh ng cái mà c m th y là mình còn đ , còn đ t. (Vi c này, n u có đ p s phân tích, nói đ n, khá dài dòng).

Âm thanh cũng đ c phát ra đ n dò (theo qui t c) nh ng gì c n gi , c n làm, c n tuân theo khi trên phi c . Sau đó thì... ai n y bình th ng.

Máy bay boing 737, lo i trung bình, có th ch trên 300 hành khách, nh ng hôm nay, chuy n t Taipei v SGN hành khách đ kho ng phân n a. Đa s ch ng i còn tr ng.

Hàng không VN, đ ng bay qu c t , bình th ng nghe nói cũng ít ng i đi vì s c nh tranh còn thua kém. Ngo i tr đ ng bay qu c n i thì tha h đ c quy n. Th i gian này, kinh t khó khăn, hành khách l i càng ít. Vì th , hôm nay r ng, càng tho i mái. Có m t s ngã gh thay vì ng i l i n m. Các ti p viên cũng không nói gì.

V Thăm Quê H ng

Tác Giả: Nguyễn Dân

Thứ Bảy, 22 Tháng 5 Năm 2010 11:04

Đa số hành khách là Vi t ki u – VK Đài Loan và VK M - Nh ng ng i Vi t Nam xa quê h ng đ t n c, g p nhau cũng c m th y vui. Ng i bên nhau làm quen và b t chuy n thăm h i thân m t.

Riêng các ti p viên thì h u nh đa số (đ i v i hành khách đ ng h ng) v n có kho ng cách. N u có gì thì h i, đ c tr i, và r i... h t chuy n.

Bao nhiêu năm xa cách quê h ng, bao nhiêu năm xa v ng ng i cùng m t n c, nh ng t ng g p nhau là tình c m đ t dào, là c i m , là sẵn đón, là thi t thân, là trao nhau nh ng thân thi n chân tình... Nh ng mà không khí (thân quen) c m thông nhau đang nh có gì gi ý, gi k và g ng g o.

Máy bay c t cánh, an toàn, h ng v phía Nam, bay v m nh đ t hình cong ch S quê nhà. Lòng tôi c m th y nôn nao r o r c.

Th i gian ch đ i, cũng là c h i đ làm quen và nói chuy n cùng nhau. Anh ch , cô c u xa nhà bao lâu? Có th ng v Vi t Nam không? Quê h ng mình bây gi ra sao so v i tr c? Không khí trong khung c nh ch t c a con tàu cũng c i m vui vui. Các ti p viên v n qua l i, lui t i, g ng m t v n bình th n ít nói, ít c i. Đa số là dân B c.

M t anh (cũng là Vi t ki u M) mu n làm quen, g i chuy n:

-Cô i, mi n B c bây gi so v i mi n Nam phát tri n l m không cô? N i đâu là vui đ p nh t?

-Ông v đi thì bi t. Bây gi , đâu cũng đ p, cũng phát tri n nhi u so v i tr c.

-Cô vào làm vi c đã lâu ch a cô? Và xin l i, tôi h i tò mò, xin vào làm ti p viên hàng không có khó l m không cô? M t bà ng i k bên h i.

-Cũng không khó m đâu bác , nh ng c n có s quen bi t gi i thi u. Cũng c n khá ngo i hình và ngo i ng . Cháu m i vào làm vi c cho hàng không đ c 2 năm.

Cũng có c i m chuy n trò đ y! Ng i con gái quê h ng! Tôi nghe mà th y m ng th m.

M t cô già h n (có là “s p”) v a đi t i:

-Loan, đi lo công vi c, không ph i ti p xúc m th . Gi ng chua nh gi m.

Cô ti p viên Loan ch s chào và đi. Tôi nhìn theo có ph n ti c nu i. Câu h i n v n trong đ u. Đ ng h ng g p nhau mà sao không c n thì gi đ cùng nhau chia x - m t ít phút cùng thăm h i chuy n trò?

Tôi đi lavatory, đ ng vào hàng get line ch đ i. Th i gian ch kho ng 10 phút, tôi ch ng ki n chính cô nàng v a ra nh: “đi lo công vi c, không ph i ti p xúc nhi u” i đang búa xua nói chuy n v i v i m t ông hành khách Đ i Hàn và m t thanh niên M . Nói c i m , nói không th y đ t.

Có chẳng là m c c m hay k th ? i m t câu h i. H i th m.

M t anh b n, qua kinh nghi m đã nói: Các ti p viên hàng không VN hách cũng có mà m c c m cũng có. Hách vì nghĩ ta đây h n ng i. Ti p viên trên mây, trên tr i mà! M y ai đ c v y? Và cũng m c c m (t ti) đ i v i Vi t ki u – đa s là thành ph n (c con cháu) tr c đây là thua cu c, ch ng ra gì, bây gi là làm nên danh ph n. Nh ng thành đ t này, so v i dân B c (XHCN) h kém thua xa – xa m i m t - Ti p xúc v i VK, đ u sao cũng th y ng ngàng. Khó mà vênh váo. Khó mà kênh ki u.

Tôi nh tr c đây - th i gian sau 1975 – cũng có g p, có ti p xúc dân B c vào Nam. Đi đâu cũng nghe i khoe khoang, khoác lác, kênh ki u là hay, là gi i, là h n h n m i ng i. Gi ng đi u t hào, cao ng o m t cách mù quáng, tr tr n không bi t ng ng. Ch ỉ bây gi , sau h n

30 năm, đám con cháu c a h ng “đ nh cao trí tu ” này, trong t duy l i ch a có gì thay đ i?

Tránh. Không nên ti p xúc chuy n trò thân m t v i Vi t ki u v n c v i m c đích, lý do gì? S bi t s th t? S tuyên truy n? S di n bi n hòa bình? Hay s có đ c h c h i đ m mang t m nhìn và ki n th c?

Loài đà đi u có cái tính tr i cho g p b t tr c là chui đ u vào cát, không còn bi t và th y chi h t đ ch ng t là mình khôn khéo, an toàn?

Sài Gòn khói, Sài Gòn b i, và Sài Gòn lái xe lo n xà ng u.

Quê h ng ta đây r i! Chi c máy bay nghiêng cánh, l t m t kho ng r ng qua vùng Cát Lái, Th Thiêm, Hóc Môn, Gò Vấp... và h cánh xu ng Tân S n Nh t. Nh ng phút giây ng n ng i, nh ng hình nh l t nhanh san sát qua ô c a phi c . Nhìn mà nôn nao, nhìn mà r i n c m t.

Hình nh c a quê h ng m n yêu. Dù r ng bây gi đã thay đ i, dù r ng hôm nay đã l lùng. N u không có m t vài hình nh c a thiên nhiên: con sông u n l n, ng n núi, th đ i,... tôi có th l m t ng đ n m t vùng nào xa l . Rõ là Sài Gòn đã thay đ i, thay đ i quá nhi u.

Ba m i lăm năm, m t đ t n c thay ch đ i ngôi. 35 năm, m t qu ng đ i m t mát, và 35 năm Sài Gòn bi n đ ng không ng ng...

Sau h n m t gi làm th t c nh p c nh, m t hình th c ki m tra và ki m soát cũng khá là b b n nhiều khê c a h i quan. Ng i ng i thì đông, nh dòng n c lữ tuông đ vì cùng m t lúc có 3 chuy n bay h cánh. H n 10 hàng get line ch đ i - ch đ i m i d m t hàng dài. V y mà nh ng “con rùa” h i quan v n d m chân đ u b c. Th t c gi y t cũng khá k không thua gì Hoa K xét tra kh ng b .

T vài năm g n đây, ng i ta nói h i quan t i Tân S n Nh t c a CHXHCNVN đã thay đ i và ti n b , không có v i v i nh ti n b c, không h ch sách tra v n khó khăn. Có l cũng là ti n b

V▯ Thăm Quê H▯▯ng

Tác Giả: Nguyễn Dân

Thứ Bảy, 22 Tháng 5 Năm 2010 11:04

---

th▯t, vì tôi không th▯y ai đúclót ti▯n. Nh▯ng ch▯c ch▯ m▯t ph▯n. Dù sao đã có ti▯n b▯ là m▯ng.

Hai v▯ ch▯ng Vi▯t ki▯u M▯ trình gi▯y tr▯▯c tôi (cách 5 ng▯▯i), t▯ n▯y gi▯ (h▯n 20 phút) v▯n ch▯a xong. Nhân viên CA h▯i quan h▯t l▯t cái này, xem cái khác, h▯i han m▯i l▯ k▯ c▯ đ▯n tho▯i liên l▯c đ▯u đ▯. M▯i ng▯▯i ch▯ mà s▯t ru▯t. Sau cùng, bà v▯ đ▯▯c cho qua và ông ch▯ng đi theo m▯t CA v▯ h▯▯ng khác.

Th▯t ái ng▯i vô cùng. Ki▯m soát ki▯u này tôi cũng c▯m th▯y lo. Bao nhiêu năm vi▯t lách t▯m ph▯o, không bi▯t mình có ph▯i l▯t vào “t▯m ng▯m”?

Ti▯p t▯c ng▯▯i k▯ ti▯p 1, 2,3,4,5. Cũng may là t▯c đ▯ nhanh h▯n. T▯i tôi. C▯m th▯y h▯i lo, h▯i h▯p.

L▯t, xem gi▯y t▯, ghi chép, đánh vào computer, nhìn m▯t mũi và h▯i han đôi l▯i. M▯i th▯ đ▯u sông s▯. V▯n nét m▯t nghiêm trang. ▯▯c gì có nét t▯▯i vui cho ng▯▯i đ▯i di▯n đ▯ kh▯.

-OK, v▯ quê h▯▯ng vui v▯. Hú h▯n, mô ph▯t! Tôi cảm ▯n và l▯ làng x▯p gi▯y t▯ cho vào túi, qu▯y túi xách đi ra.

Sài g▯n khá là nóng. V▯ l▯i, t▯ vùng x▯ l▯nh đi v▯, cái nóng c▯a SG l▯i c▯m th▯y nóng thêm. Chỉc taxi r▯i kh▯i phi tr▯▯ng ch▯ tôi đi m▯t vòng (theo yêu c▯u) đ▯ tôi nhìn ng▯m Sài g▯n ngày tr▯ l▯i.

Q▯a là đông, so v▯i tr▯▯c thì có th▯ nói là g▯p đôi, g▯p ba nhân s▯. Sài g▯n phát tri▯n? Có phát tri▯n th▯t s▯ v▯i nh▯ng d▯y nhà cao t▯ng san sát, r▯i rác t▯ng khu, t▯ng vùng, bung r▯ng ngo▯i thành theo l▯i ki▯n trúc nhi▯u ki▯u đ▯p đ▯, l▯ng l▯y. Tuy nhiên, bên c▯nh và ngay bên đ▯▯i nh▯ng cái nguy nga, l▯ng l▯y, đ▯ s▯, v▯n còn không ít nh▯ng căn nhà s▯p x▯, nh▯ng “▯ chu▯t” bên kênh r▯ch dòng n▯▯c đen ngòm.

Còn đ▯u là “hòn ng▯c vi▯n đông” c▯a th▯i x▯a cũ! Còn đ▯u đáng đ▯p nh▯ng tà áo ph▯t ph▯ bay

d i nh ng hàng sao, hàng me tàng cao râm mát khi gió v t ng đám lá r ng r i l t . Sài Gòn bao đ i th t s không có mùa thu lá vàng (vì vùng nhi t đ i), nh ng v n lá r i ng p đ ng, v n v i, l t ph t - m t hình nh đ p nh th . Sài Gòn thoáng, mát, không n ng n c, oi b c nh b y gi . Qua các đ ng ph , đ ng nào cũng v y, có nhi u đ ng tr thành đ i l khang trang và đ p - nh m t đ n c a Nguy n th Minh Khai (cái tên c a ch đ tô v t hào) thay th H ng Th p T - v n còn r t nhi u đ ng nh và quá là ch t. Và đâu đâu đ u t p n p xe đ lo i, nhi u nh t g n máy hai bánh. Không th y bóng dáng chi c xích lô - m t hình nh đ c tr ng, thanh l ch gi đã không còn – Sài Gòn lái xe, m nh ai n y ch y, n y lao, lách, r t đúng nghĩa là “l n xà ng u”, th y mà thót tim, chóng m t. V y mà cũng ít gây tai n n. Hai xe ch y vun vút, c m t ng nh có th đâm vào nhau, khi t i g n thì r t nhanh c hai đ u “lách”, lách sang h ng nào lách đ c là c lách, c đi.

Xe c h u nh ch y không theo lu t l thông th ng mà theo l i ph n ng t nhiên, theo ph n x . Ph i chẳng nh v y mà tránh đ c tai n n? Ng i ta nói, l khi có tai n n thì c , c i, m nh đ c y u thua?

Lâu lâu m i th y vài chú c nh sát giao thông. L ng xe ch y đông và “l n” nh v y, n u M , ch c ph i h ng trăm CSGT cho m i kho ng đ ng. Sài Gòn, còn thi u kém, thì làm sao có đ ? Ng i ta (cũng nói) CSGT đ ng là đ ng cho có v , ph t thì cũng ph t, nh ng ph t đ “làm ti n”?

Sài Gòn b i? B i thì kh i ph i nói. Các công trình g i là thi công làm đ ng đ y đ y kh p n i và không bao gi đ t. Đa s dân đi xe đ u b t kh u trang đ th , đ ki u. Ng i giàu thì kh u trang đ p, ng i khá, kh u trang bình th ng. Ng i không khá thì khăn trùm c m t, c t túm phía sau, ch ch a hai con m t đeo kính râm gi ng nh đi p viên.

Hòa chung v i b i là khói, khói t hàng ngàn ng “pô” t do mà phun, mà x . Xin đ ng cho là nói x u, xuyên t c, có ác ý. Nh ng hình nh trên internet nói v Sài Gòn đã đ c th y nhi u. B y gi có đ p v , ch ng ki n th y đúng là nh v y.

Th t ra, vài ti ng đ ng h d o quanh SG c a ngày đ u tr v , tôi ch a dám nói và ch a có c m nh n đúng v khói và b i. Nh ng qua tu n th hai, có hai ngày d o ch i SG, tôi cùng m y đ a cháu, cũng nh anh b n ch đi nhi u n i, càng th y rõ, và ch ng ki n khá đ v SG. M t thành ph b y gi đã đ i khác. Cũng đúng thôi, vì Sài Gòn b y gi là thành ph H chí Minh, ph i đ c “thay đ i” theo đúng cung cách danh x ng c a nó.

Mu▯▯ n tránh, mu▯▯ n thoát (ng▯▯ t ng▯▯ t), h▯▯ a chẳng nên vào m▯▯ t quán cà phê đâu đó. Cà phê gi▯▯ i khát và ăn u▯▯ ng kh▯▯ p n▯▯ i. Vào quán cà phê thì... mất h▯▯ n và đ▯▯ b▯▯ i.

V▯▯▯ n sinh thái mi▯▯ n Tây, và cà phê v▯▯ng.

Đ▯▯ ng b▯▯ ng sông C▯▯ u Long, ngoài ru▯▯ ng lúa phì nhiêu còn có nh▯▯ ng vùng v▯▯ i v▯▯▯ n cây ăn trái. Đ▯▯ c theo b▯▯ sông Ti▯▯ n và sông H▯▯ u đa s▯▯ là v▯▯▯ n. H▯▯ u h▯▯ t các lo▯▯ i cây ăn trái và hoa ki▯▯ ng là ▯▯ vùng này. T▯▯ nh nào cũng có, qu▯▯ n huy▯▯ n nào cũng có nhi▯▯ u lo▯▯ i cây trái n▯▯ i ti▯▯ ng, đ▯▯ c tr▯▯ ng kh▯▯ p b▯▯ n mùa, mùa nào lo▯▯ i đó. B▯▯y gi▯▯, bà con mình l▯▯ i đ▯▯ ng “du l▯▯ ch” đ▯▯ phát tri▯▯ n đ▯▯ i s▯▯ ng có khá h▯▯ n.

Đi đâu cũng là v▯▯▯ n. V▯▯▯ n v▯▯ i 5, 10,15, 20 m▯▯ u. Cũng có v▯▯▯ n v▯▯ i m▯▯ t vài công, và cũng th▯▯ y v▯▯▯ n v▯▯ i m▯▯ t kho▯▯ nh đ▯▯ t nh▯▯ c▯▯ nh bên nhà. Ng▯▯▯ i ta tr▯▯ ng nhãn, xoài, quít, cam, b▯▯▯ i, s▯▯ u ri▯▯ng, m▯▯ n, thanh long, chôm chôm, măng c▯▯ t... Tr▯▯ ng cây truy▯▯ n th▯▯ ng và c▯▯ cây nh▯▯ p t▯▯ ngoài.

M▯▯ t m▯▯nh đ▯▯ t nh▯▯, đ▯▯ u th▯▯ a đuôi th▯▯ o, tr▯▯▯ c ch▯▯ ng đ▯▯ làm gì, thì b▯▯y gi▯▯ là đ▯▯ y hoa ki▯▯ ng. Có th▯▯ đúng v▯▯ i câu “t▯▯ c đ▯▯ t t▯▯ c vàng”.

-K▯▯ ho▯▯ ch do nh▯▯ ch▯▯ đ▯▯ mà nên chẳng? M▯▯ t đ▯▯ t n▯▯▯ c giàu đ▯▯ p nh▯▯▯ n... Tôi đ▯▯ t câu h▯▯ i và b▯▯ l▯▯ m▯▯ t ph▯▯ n v▯▯ i hai anh b▯▯ n khá thân, sau 50 năm g▯▯ p l▯▯ i trong m▯▯ t bàn ti▯▯ c đ▯▯▯ i m▯▯ t g▯▯ c xoài trái o▯▯ n sai.

-Anh b▯▯ n th▯▯ nh▯▯ t: Cũng có th▯▯ là đúng. Nh▯▯ ch▯▯ đ▯▯ (kh▯▯ n kh▯▯) nên gia đình tao gom góp có đ▯▯▯ c bao nhiêu đ▯▯ t đ▯▯ ráng làm ru▯▯ ng làm v▯▯▯ n, và b▯▯y gi▯▯ có ăn, có xài, có c▯▯ đ▯▯ lo cho con đi h▯▯ c. Cũng gi▯▯ ng nh▯▯ nh▯▯ c▯▯ i t▯▯ o lâu năm, mà m▯▯ y m▯▯ i đ▯▯▯ c đi M▯▯, khá ra.

-Th▯▯ ng b▯▯ n th▯▯ hai (b▯▯ d▯▯ thi tú tài, theo cách m▯▯ ng vào b▯▯ ng, là cán b▯▯ có chút l▯▯▯ ng tâm, v▯▯ h▯▯ u vui thú cùng hoa ki▯▯ ng): Không ph▯▯ i là nh▯▯, mà rút kinh nghi▯▯ m t▯▯ bao n▯▯ i cùng c▯▯ c, ng▯▯▯ i ta đã c▯▯ v▯▯▯ n lên.

Hai câu tr i, ch ng đầu vào đầu, càng thêm khó hi u. Thôi b qua nh ng chuy n “tào lao”, mình u ng cho vui, m ng ngày g p i.

Năm m i năm xa cách, m i đ a m t con đ ng. H i đó là r t thân, bây gi còn s ng, còn g p i, m ng u ng v i nhau h p r u d i tàng cây quê nhà, q a là đi u đi m phúc. H n hai gi n i v n cây khá là mát, m t cu c h i ng tuy t v i.

V n cây sinh thái! Khung c nh đ i đ nh v y đ c g i là khu v n sinh thái. Nhà nhà có đ c m t mi ng v n thoáng mát, có cây ăn trái sum xuê, là t o nên m t mi ng “v n sinh thái” đ m i g i khách đ n vi ng, đ n ch i. Mà th ng là khách t xa – dân du l ch.

Trong cái nóng c a mùa khô, trong cái m t mùa b i, khói và quá n ào n i đô th , nhi u ng i, n u có th i gian rãnh, mu n đi ch i, mu n gi i trí, mu n tho i mái thanh th n là r nhau đi v vùng sinh thái - đ y đ y kh p mi n Tây. N i đây, mu n nh u, mu n th ng th c th c ăn v n ho c ch đ u có. R u m nh, r u y u, n c m t quê h ng hay n c c t x ngoài cũng không thi u. V n sinh thái, tùy n i, có th cung c p và ph c v m i th ăn ch i.

V n sinh thái đ c c ng thêm “cà phê v ng”. Chi c v ng đ a, chi c v ng ng i đầu đ i đ a con, đ a em, đ a cháu c a th i thu xa x a đã đi vào tình t bao đ i, vào câu hò, câu th , vào i ca ti ng nh c.

N u đã nh v y, v n là văn hóa t t. Bây gi chi c v ng đ c dùng trong quán cà phê, n i v n sinh thái. Chi c v ng đ n m ng i đ a qua làn gió mát, đ chuy n trò, đ th ng th c cái êm c a mi n quê. Và cũng có th , chi c v ng đ đôi tình nhân n m k nhau tâm s . V a nói, v a ăn, v a trao nhau yêu th ng n ng m trong nh ng chòi lá không có vách che, mái lá (ho c đ ng, tranh, lác) buông ph v a đ đ che ch n gió t t, m a sa, t m nhìn soi mói.

V n sinh thái có h t, v a ph c v , cung ph ng (theo nhu c u), và cũng là cách ki m ti n đ nâng cao m c s ng. Đ ng b ng sông C u Long, vùng kênh r ch mi n Tây t lâu n i ti ng là khoang hòa, hi u khách, là m i g i, thì bây gi t th v n h n. Ng i ta t kh p các n i - c các n c - v n đ n vui ch i t p n p.

Những căn nhà ng

Ai là khách trẻ? Đó là ông, đó là thành phố: già trẻ, bé lớn, trai gái. Là khách đến xa và gần. Hôm nay tha hồ đi, tha hồ chơi, tha hồ thưởng thức hàng và ruồng rỗi. Khách say, khách sảng, khách quá chén, khách là đến không còn số biết là có lỗi. Miền là khách còn trong mình giá trị một ít đồ giá trị hoặc tiền.. Quê hương miền Tây, những con người hiền khách số phận và quý vị tôi biết.

Không có ngôi nhà tranh nho nhỏ, không còn nhàn ng chơi lá ven đường – có chăng là chơi tranh, chơi lá làm cơm nhàn nhà hàng - Một vùng quê hẻo lánh, đi qua không thà ai cho rằng có gì còn nghèo, còn kh.

Tôi cầm cái máy ảnh (loại bíp túi) đi tìm chụp mấy cây chuối tre, chuối khế, những căn nhà lá ven sông để ghi lại hình ảnh ngày xưa. Đứa cháu (chị y xe ôm đi cùng) nói: -Bây giờ chuối đi tìm mấy thứ đó là khó lắm đấy. Đâu đâu cũng là nhà ngói, nhà gạch, tất cả cũng nhà tole. Chuối khế, chuối tre làm gì còn nữa. Mấy vết đã đổi thay rồi. Không hẳn là nghèo đi ta thấy thật nghèo khổ, vết lại còn nhiều, những mấy cái nhà lá, nhà tranh không được phép tồn tại, dù vết có nghèo đi nghèo đến mức ăn hôm nay, ngày mai chưa biết lấy gì ăn. Đâu biết không có tiền mua thuốc. Có nhiều người như vết, những họ vết nên nhà ngói, nhà tole. Nhà do chủ để bán phát trong thị trường dân sinh. Nhà do để ngửi tiền nên nên lãnh tiền qui hoạch, tiền gì đi ta được cái thối nát. Tiền chính sách và để ngửi lại “đô thị hóa nông thôn”. Tiền những sáng kiến “đem đổi đổi vàng”, làm giàu ba năm, năm năm, rồi sau đó làm kẻ nhà cao cửa rộng mà không có gì ngoài.

Một đất nước có thể hào là dân giàu, dân an no, hạnh phúc? Một quê làng không còn nhà tranh, nhà lá, nhà lợp xộp, thì ai dám bảo người dân vẫn còn nghèo? Rồi người nông thôn lúa vàng,

vũ n cây sai qu t t i. B o sao quê h ng không vũ n lên phát tri n?

Th ng cháu ch tôi đi thăm m t gia đình nghèo. Nó b o: n u mu n tìm hi u, mu n bi t ng i nghèo thì tôi gi i thi u v i c u.

Trong m t căn nhà g ch, mái tole, n n g ch bóng loáng, m t bà c ng i vo g o, l a t ng h t đ t, h t s n...

-Chào c , c chu n b n u c m chi u?

Bà nh ng c p m t đ ghèn, tèm lem, nh xú: -M y c u là ai?

Th ng cháu v i vàng: -Kh e không bà B y? Cháu là th ng Cam, b n c a anh Thân ghé thăm c . Và đây là câu Út t xa v , có ý đ nh đ n thăm c .

- , th ng Cam, lâu quá con m i t i. Chào c u! Đâu có c m chi u, sáng gi không có g o, con T m i tìm đâu đ c ít lon đ m v . G o đâu mà l n đ t nhi u quá, l m không xu , l i tôi cũng không th y đ ng mà l a.

Kho ng hai lon g o trong cái n i gan t nh p l n đ t và thóc (lúa), có c c t chu t, c t gián, bà c b ra ngoài m t s , trong n i cũng còn nhi u. Bà c ti p:

-Nó nói g o ng i ta cho, g o vét kho, đ m v ăn đ .

Xoay quanh câu chuy n, đ c bi t: Bà c có b n ng i con: hai trai, hai gái. Ông nhà ch t sau gi i phóng - ch t vì b nh - m t đ a gái l n ch t vì chi n tranh. Đ a k l y Đ i Hàn theo ch ng, bi t tích. Hai đ a con trai: m t theo Vi t c ng, m t đi lính VNCH. Hoàn c nh tr trêu, tên theo VC là anh l n, theo VC vì lý t ng cách m ng do l i khuyên d . Gia đình nghèo làm thuê

m n, đi CM đ gi i phóng đ t n c, gi i phóng con ng i. Có thành tích, nhi u chi n công, lên làm đ n ch c xã đ i tr ng. Nh ng s ph n không may, hy sinh tr c ngày gi i phóng.

Đ a em k có h c, ho ng s tr c cái ch t c a ng i anh. Anh không đi CM đ gi i phóng, đ báo thù mà l i đi sĩ quan tr b Th Đ c. Ra tr ng hai năm, v a lên thi u úy thì cũng l i hy sinh, đ l i m t v , m t con.

Sau gi i phóng, bà đ c giúp đ chu c p theo chính sách gia đình li t sĩ, nh ng r i l i b thu h i, t c m t m i quy n l i vì có đ a con là sĩ quan ng y. Đ c ân cho bà còn đ c gi i l i ngôi nhà “tình nghĩa”. Đ a con dâu, lòng đ s c son chung th y, v y th ch ng, nuôi m ch ng và con. Hoàn c nh đ n chi c khó khăn, t h n m i năm nay, cu c s ng ch y ần t ng b a.

M t chuy n th ng tâm, c m đ ng. M t hoàn c nh quá éo le, và cũng là đ c bi t. Tôi c m th y th ng bà, th ng cho hoàn c nh. Tôi cho bà 500 ngàn đ ng. Bà th t b t ng , không tin là s th t. Bà r i l , cảm n mà nói ch ng thành l i. Bà ch p tay xá l y, l y ph t tr i giúp g p ng i nhân ái.

Quê h ng làng m c không có ngôi nhà lá, không có túp l u tranh, không có hình nh thôn xóm nghèo nàn. L làng đ u tr i đá, trắng nh a b ng ph ng. Sông sâu, kênh r ch t p n p ghe tàu. Nhà nhà đ u khang trang v i đ n đ ng gi ng m c. V y mà không thi u nh ng gia đình không có g o ần, ph i ần g o mót, g o đ t cát, g o c t chu t. Quê h ng tôi, vùng đ ng b ng song C u, lúa làm ra đem bán kh p năm châu. V y mà bà m “li t sĩ” nuôi con đi lính c H , hy sinh vì cách m ng gi i phóng quê h ng, ngày ngày ch t ng h t g o đ , ch t ng cu c l c quyền b thí đ đ c s ng qua ngày.

Ai có th nhìn th y đ c th m c nh? N u không ch u khó đi sâu vào đ i s ng ng i dân n i t ng ng ngách?

Thăm “đ o Đài Loan, Hàn Qu c”.

Hai làng Tân L c (Tân L c đông và Tân L c tây) là m t dãy cù lao n m trên sông H u, gi a hai huy n Th t N t (H u giang) và Lai Vung (Đ ng Tháp), t lâu n i ti ng là “đ t lạnh chim đ u”, vì

là vùng trù phú n c b c phù sa. Ng i ta đ n đây khai kh n l p nghi p t bao đ i (hàng trăm năm) khá là phát tri n. Ngu n l i ch y u là làm r y, làm ru ng, làm v n và giăng b t tôm cá.

Th i chi n tranh ch ng Pháp, n i đây cũng là n i đ m b c che ch nh Ng ng i con yêu n c. Cho đ n nh ng năm tháng v sau (th p niên 1940-50) quốc c ng chi n tranh, v n th ng là n i cho ng i dân t Lai Vung ho c Th t N t, Ô Môn qua đ y mà t m th i lánh n n t n c .

Thu nh (1950), cũng đã đôi ba l n, tôi cùng gia đình đ n cù lao Tân L c đ t n c – vài tu n l , m t tháng thì v . Thu là h c sinh, tôi v n thích qua cù lao Tân L c. Th t thú v vô cùng đ c qua đ y vui ch i, ăn trái cây (m n là ch y u), và xem l cúng đình (Tân Đông), đông và vui thì ph i nói. Th i gian l n lên, tôi ít có đ p v Tân L c. Và nh t là t khi đ nh c x ng i, tôi ch a m t l n v .

Bây gi , cù lao Tân L c là m t đ a danh n i ti ng - ti ng vang ra c n c ngoài - ng i ta đ t cho là: hòn “đ o Đài Loan” c a Vi t Nam.

Nghe qua cũng th y h h đi n, mà suy nghĩ l i th y đau lòng. Còn n u đ n thăm thì sao? V quê h ng l n này, tôi quy t đ n thăm đ tìm hi u.

Bây gi thì m t s ng i (và gia đình) tôi có quen bi t tr c đây đã không còn, n u có còn thì cũng t tán th t l c. Tuy nhiên, có đ c cái may m n là tôi tình c quen đ c m t anh (bà con ru t v i ch sui c a ng i ch). Anh là con cháu sau này c a làng Tân L c đông, làm ăn nên n i, quen bi t nhi u nên anh khá rành m i s . Ch y u c a tôi là tìm thăm, và cũng đ tìm hi u m t s gia đình có con g ch ng Đài Loan, Hàn Qu c.

Tôi đ c anh gi i thi u, có hai gia đình đ c đ n thăm và ti p xúc.

Gia đình th nh t: nhà khang trang, đ p, r ng. Quanh v n, cây ăn trái sum xuê nhi u th . Gia ch kho ng trên đ i b y m i, ti p khách l ch thi p và ni m n .

Chị là nhàn ng c c n c trà đ m b c, nhàn ng câu chuy n khá thân tình. Ng i mi n Tây thì tôi đã rõ, không c u k , không khách sáo, và nh t là th t lòng, th t d m t khi đ c gi i thi u quen thân.

Anh cho bi t, tr c năm 1975 gia đình anh khá m. V n ru ng không nhi u nhàn ng nh buôn bán kinh doanh, năm đ a con (3 trai 2 gái) ăn h c không ph i lo ng gì.

Th nhàn ng, t sau 1975 thì suy s p. Qua m t l n đ i ti n, m t l n đánh t s n, và qua thêm m t l n vào h p tác xã đ a t li u (máy móc) h p tác làm ăn trong t p đoàn, gia đình anh tr nên tr ng tay. Con cái lang b t kh p n i đi làm thuê m n.

Sau, i sanh thêm hai đ a gái. “Nh t con nh c a”, t i cái s nó v y mình cũng ch ng đ ng đ ng. N u quan ni m cho r ng “tr i sanh voi sanh c ”, nói là đ an i, ch th t tình nhi u khi h t cách. Voi c sanh mà c ngày càng ki t qu .

Ngày hay tin đ a con gái áp út đi làm m n ở Sài Gòn s p l y ch ng Đài Loan, tôi nhàn ng i sa xu ng v c. Đ t tr i s p đ , quay cu ng. Tôi không gi n, mà đau – đau đ n vô cùng – Làm cha m sinh ra con, đ bây gi con ph i li u thân đi gánh vác. (G ch ng Đài Loan ch ng khác nào đ a con đi c ng s ?) Nó nói nh n l y ch ng Đài Loan là đ mong chút hy v ng có ti n lo tr n , lo cho gia đình. Dù mu n dù không, tr c m t s v c nh đã r i. Tôi thì đang m đau, b t l c. Tôi mu n ch t, nhàn ng làm sao mà ch t, và ch t có ý nghĩa gì? V tôi, m y đ a con, bà con khuyên giải. Thôi thì đành.

V n r i i là v n may, đ a con g p ph i m t th ng ch ng và gia đình không ác đ c. Gia đình ch ng nó (m ch ng ch t) ch có 2 đ a con trai. Th ng này l n tu i, ch t v , m t đám con thi u ng i chăm sóc, mu n thay đ i cu c đ i, tìm con gái Vi t Nam đ c i. V gia đình ch ng cũng không khác gì đi đ (đ , luôn c bán thân) đêm ngày c c c, nhàn ng đ c cái là ch ng cho ti n g i v giúp gia đình. Nhàn ng đ ng ti n c a con: nhàn ng gi t m hôi, n c m t, nhàn ng ti ng n c t i h n, bi t đâu có c máu? Nó g i v cho gia đình tôi giúp c n túng qu n nghèo ng t.

Năm năm, m i năm, và bây gi v ch ng tôi nh có h i ti p s c đ g y d ng l i c ng i. Thoát đói, thoát ch t và tr nên kh m khá...

Bao nhiêu đây cũng đủ cho tôi th u hi u đ c m t hoàn c nh. Tôi cảm n nhi u và t gi ông anh - m t con ng i c n c m thông, trân quý.

Gia đình th hai: G p m t c hai anh ch ch nhà, còn tr , kho ng trên đ i sáu m i. Anh ch ng ra đáng kh e m nh - m nh ng i, m nh r u.

Hai anh ch cũng m ng vui ti p đ i. Không đ i trà mà r u - r u m nh n c ngoài:

-Anh, Vi t ki u v , u ng r u m nh đúng h n, ph i hôn? Đ ng t ch i, ch ng m y khi m i g p VK, mà nh t là VK M . Anh đon đ , anh tăng b c, nh ng anh cũng th t lòng.

-Cảm n anh ch nhi u, đ c anh ch đón ti p đ i là m ng l m r i. N u anh mu n r u cũng đ c, nh ng v quê h ng, r u đ ho c r u thu c (có l) thích h n. Nh ng xin phép, tôi ch u ng cho có tình v i gia đình anh ch , ch th t lòng tôi u ng không đ c nhi u.

-V y thì cũng đ c. Thôi thì mình dùng r u thu c, có s n trong nhà.

Hũ r u thu c đ c bà nhà b ng ra - r u t c ke ngâm thu c b c...

Nh t quá tam, sau ba c c (u ng ng t s t), r u vào l i ra, anh ch nhà tâm s :

-Thú th t v i anh, nh anh Thanh (anh đi theo tôi) cũng bi t, con gái tôi g cho Đ i Hàn là chính do tôi ki m ng i môi gi i. Gia đình sau bao năm làm ăn th t b i: anh nghĩ coi, ru ng thì không có đ t, v n thì ch vài công, tr ng th gì cũng th t, cũng l , buôn bán cũng không đ c, gia đình ch còn cách là phân tán đi làm m n. Tôi th y ng i ta, nh t là đ đây, cái x cù lao này, l y ch ng Đài Loan có ti n, cha m nhà khá gi . Tôi có đ a con gái cũng m n mà, l i h c gi i. V a t t nghi p l p 12 là tôi lo ki m ch đ g n c ngoài. Th th i v n ph i đánh li u. Mà đem con đánh li u, li u thân là c m t s đau lòng. Có m i r i (nh ng i quen lo giúp) tôi trăn tr , tôi nghĩ suy. Ba đêm li n tôi không ng đ c. Ai đi l i b t con mình ph i hy sinh. Mình là m t th ng súc sanh vô đ o? M i là m t ng i Hàn qu c. Hàn qu c ác cũng ác, đ c cũng đ c

không thua gì đám Đài Loan. Con mình là sẽ không may thì chắc tôi chắc có chết.

Đêm thì tôi cũng không ngủ được. Tôi tiu u tu y héo gầy, cặp mắt hèn hác chết mòn. Bà xã và đứa con gái thì ng tôi bình, lo lắng hơn.

-Ba không sao, vì lo lắng mà bình khó ngủ.

Con tôi là một đứa chí hiếu - hiếu với cha mẹ và rất mực thương em. Ngoài việc học là lo đi làm thêm (mới thì công việc ai thuê miễn) để mà phụ giúp gia đình, lo cho các em.

Ăn cơm xong, tôi chỉ ăn được một chén. Ngồi uống tách trà do đứa con mang tới, tôi nắm lấy tay con:

-Con ngồi xuống đây, ba muốn nói với con. Đứa con gái thì bình nhiên, vâng lời ngồi xuống ghế. Tôi quỳ xuống, chắp tay hướng về con.

Tôi chửi xá, thì đứa con đâm hoảng, quỳ xuống mà đỡ lấy hai tay tôi. Mẹ nó cũng hoảng hốt không kém, chửi tôi ôm tôi, đỡ đỡ:

-Trời ơi! Ông làm gì vậy ông? Một bà tái nhợt, run rẩy.

-Ba muốn lấy con trước khi ba yêu cầu con một việc.

-Trời ơi! Việc gì? Ba làm con lo sợ quá. Cơm và con đứng ra run sợ. Ba đứa nhà đang kia cũng đang lao chông bình chuyện gì.

-Vi▯c là... ba mu▯n con đi l▯y ch▯ng. (L▯i càng ch▯ng ai hi▯u gì c▯, c▯ m▯ l▯n con.)

-Ba mu▯n con đi l▯y ch▯ng n▯▯c ngoài... ng▯▯i Hàn qu▯c...

Gia đình nh▯ đang c▯n đ▯a ch▯n. Đ▯t tr▯i s▯p đ▯, căn nhà chao đ▯o. Không m▯t ai nói đ▯▯c thành l▯i. Tôi g▯c đ▯u đau đ▯n, th▯n th▯c... T▯ng ti▯ng n▯c, nghiền ngh▯n trong lòng.

-Tr▯i i▯! B▯ ông mu▯n gi▯t con mình? T▯i sao ông có ý nghĩ nh▯ th▯? Bà xã v▯a nói, v▯a khóc – ôm m▯t khóc.

Đ▯a con gái im l▯ng. B▯u không khí ti▯p t▯c v▯n là l▯ng yên, m▯i ng▯▯i m▯t v▯ th▯: bu▯n bã, kh▯ đau...

Đ▯a con gái, sau khi đ▯n đ▯p xong, hai đ▯a em đi coi TV ▯ bên xóm, m▯t đ▯a h▯c bài. Con gái đ▯n bên tôi, c▯m tay tôi mà nh▯ nh▯:

-Ba nói ph▯i đó ba. Con đ▯ng ý, n▯u có ch▯ con s▯ xin đi l▯y ch▯ng ng▯▯i n▯▯c ngoài - l▯y ai cũng đ▯▯c.

Bà nhà tôi thì cũng im l▯ng ...mi▯n c▯▯ng. Tôi c▯m th▯y th▯▯ng con đ▯t ru▯t. M▯t n▯i h▯i h▯n, xót xa.

-Ng▯▯i ta nói đ▯i ng▯▯i có m▯ng s▯ (ông ti▯p). S▯ m▯ng gia đình tôi, s▯ m▯ng con tôi... tôi là k▯ s▯p bày – con ng▯▯i b▯t l▯c, con ng▯▯i đánh li▯u, và con ng▯▯i cũng ph▯i nh▯n lãnh m▯i tr▯ giá.

Con tôi l▯y ch▯ng r▯i, tôi nh▯ k▯ hóa điên. Và t▯ đó, tôi b▯t đ▯u u▯ng r▯▯u - u▯ng ngày, u▯ng đêm, u▯ng say, u▯ng s▯n. Và tôi tr▯ nên là k▯ b▯t trí, b▯t tr▯, b▯t kham. Ch▯ng ai thích, ch▯ng ai th▯▯ng, và ch▯ng ai ch▯u n▯i. Ngo▯i tr▯ v▯ và các con tôi. Nh▯u lúc tôi cũng th▯y tôi là th▯ng

kh n n.

Con tôi có ti n g i v . Tôi cũng không tìm bi t là con s ng hay kh , h nh phúc hay b đ a đây, mi n là con còn đ c s ng. Đ n nay, v a đúng 5 năm, con tôi v n còn s ng, có ch ng có con và có 2 l n v thăm v ch ng tôi. Con nói: ba má yên tâm, lo gi gìn s c kh e, lo nuôi d y các em. Hy v ng gia đình mình s h t c kh ...

Câu chuy n k , c m đ ng, đ c đảo và thú v . M t ng i đàn ông còn kh e m nh, u ng r u không th y say, cũng không t v gì là con ng i m t lý trí. Anh r t bình th ng, khôn khéo, l ch thi p. Tôi cũng u ng theo anh - nh ng gi t r u n ng cay, l ng l ng nóng b ng ch y kh p cùng c th . Cùng hòa chung ch y tràn trong cu c s ng, nh u ng t ng gi t l cu c đ i.

Tôi h i: -Tr c khi anh có ý đ nh cho con đi l y ch ng n c ngoài, anh có tin t c, có bi t gì v m t s s v c không may – mà đ c g i là th m c nh - ng i con gái VN l y ch ng Đài Loan không?

-Có, tôi có bi t, có nghe. Có nghe v chuy n cha Hùng (Công giáo) Đ ài Loan c u giúp m t s ng i con gái b t h nh b b c đ i, b đánh đ p, hành h , và c b ch t. Tôi có bi t và nhi u bà con xã Tân L c này có bi t – qua các đ i n c ngoài. Tuy nhiên, có kh mà cũng có s ng, có b t h nh mà cũng có khá nhi u ng i sinh s ng đ c, có ti n g i v . May v n là nhi u h n r i. B ng ch ng hi n nay anh th y đó, đ s nhà c a khá gi , cu c s ng đ c c c, đ nghèo, là h u h t các gia đình có con l y ch ng Đài Loan. Hàn qu c.

M t li u, ba b y cũng li u. Li u thân đ may ra đ c thoát, đ c s ng, còn h n c ph i đ i, ph i nghèo, r i cũng ch t. Bi t ch t mà cũng li u, và bây gi tr n nên kh m khá.

U ng c n thêm m t ly r u n a – ly r u thu c th m y r i tôi cũng không nh - bình r u thu c g n 2 lít cũng s p c n. Tôi cũng c m th y th m và say. Say tình, say nghĩa, say s a nghe câu chuy n k , và c m ph c cho th lý lu n không th cho là sai: “Li u, li u mà may ra còn đ kh , cu c đ i có khá h n, còn c s , s ch t, s kh , mà cu c đ i v n không h h t kh ”.

Cù lao Tân L c, đ c bi t có kho ng trên 2.500 cô gái đi y ch ng Đài Loan, Hàn qu c. M t vùng đ t ch có hai làng mà s con gái đi y ch ng ngo i là nh th . N i ti ng là ph i.

Tôi không có th i gi đi thăm nhi u h n n a, ch có th đi qua và quan sát m t s nhà hai bên đ ng, len l i theo t ng con h m l n nh ngo n nghèo lu n lách. Nhà c a có ch chen chúc, có ch th a, r ng, nh ng h u h t ít có ai nghèo. Cũng ti c là không đ c đ n gia đình có con y ch ng n c ngoài mà ch ng g p may. Không bi t có không?

Th t s không ph i ai cũng đ u là may m n. Nh ng hoàn c nh th ng tâm v n có. Bao nhiêu n c m t cũng đã tuông đ vì c nh m t con, vui t m, bi t tích. Dù v y, v n c ị c, c m . V n c đi.

Ng i ta (theo th ng kê) cho bi t t l b t h nh là 15%. Nh ng hoàn c nh con g p ph i c nh đ a đầy, kh i đ a đ n th ng tâm ch t chóc kho ng 3%. Dù t l là bao nhiêu, nh ng mà là c m t n i đau th ng, th m c nh cho quê h ng đ t n c mình. T x a nay không bao gi có. C th gi i cũng không.

N i h i ngo i, ng i ta cũng đã bi t nhi u: Vi t Nam là th m c nh - c nh y ch ng ngo i, c nh xu t kh u lao đ ng. Ch vì đ ng ti n, ch vì cu c s ng, mà bao con ng i VN b hành h b c đ i. Thân đi lao đ ng, đi làm d u, d u là vinh sang? Đ u là h nh đi n? Nh ng con ng i b đ i x ch ng khác con v t. Th m c nh này, ai gây? Ai t o? Không ph i ng i cha nát r u. Không ph i nh ng đ a con ham mu n, đua đòi?

Gi t làng Tân L c, gi t nh ng gia đình có con g n c ngoài, chia tay nh ng k làm cha m yên h ng nh con, tôi v i tâm tr ng b nh b ng nh l c vào c i m ng. M t vùng quê h ng nh không là th c - c đ o Đài Loan?

Vùng quê h ng sau trên năm m i năm, gi tr d y - m t “Phù Đ ng” v n vai? Không có mái lá nghèo nàn, mái tranh l p x p. Không còn c nh trên b , d i l ch, t ng b p l a n u ă, t ng nhóm ng i t n c lách n n c a th i gi c gi chi n tranh x a cũ.

Tân L c bây gi , đ c m nh danh là đ o ng c, cù lao đô la, là ni m kiêu h nh, là t hào. Nh

đọc “giải phóng” mà nên? Cũng đúng?